Covenant & Conversation

Jonathan Sacks
THE RABBI SACKS LEGACY

RABİ LORD JONATHAN SACKS'IN (זצ״ל) YAZI VE ÖĞRETILERINDEN

Harry (Chaim) Schimmel'in aziz hatırasına ithaf edilen 'Covenant & Conversation' programına sağladıkları cömert sponsorluktan dolayı Schimmel Ailesi'ne teşekkür ederiz.

Vayetse RABİ LORD JONATHAN SACKS'IN TARAFINDAN 5768 YILINDA YAZILMIŞTIR (2007–2008)

Lea'nın Gözyaşları

Bazen *Keriat A-Tora* ifadesinin basitçe "Tora'nın okunması" anlamına gelmediğini unuturuz. Tanah İbranicesinde *likro* fiili "okumak" değil, "çağırmak" demektir. *Hagim*, yani "bayramlar" ya da "Yahudi kutsal günleri" anlamında kullanılan *mikrae kodeş*, sözlük anlamıyla "kutsal davetler" veya "kutsal toplantılar" anlamına gelir; halkın bir araya toplanmaya çağrıldığı veya davet edildiği günlerdir. Her yedi yılda bir – *akel* olarak bilinen emirde – krala, "bu Tora'yı onların dinleyeceği şekilde (*be-ozneem*) yüksek sesle okuması (*tikra*)" emredilir. Babil'den geri dönenlerin tarihi toplantısında, Ezra "[Tora'yı], erkeklerin, kadınların ve anlayabilen diğerlerinin tüm halkın huzurunda şafaktan öğlene kadar yüksek sesle okumuştu (*vayikra*) ve tüm halkın kulakları Tora kitabına yönelmişti".

Dolayısıyla *Keriat A-Tora*, Tora'nın okunması değil, *ilan edilmesi*, onun yüksek sesle duyurulması anlamına gelir. Tora'yı okuyan kişinin önünde yazılı sözler bulunur, ama oraya toplanan diğerleri için bu görsel değil, işitsel bir deneyimdir. İlahi söz, görülmekten ziyade, duyulan, dinlenen bir şeydir. Okumanın işitselden ziyade görsel bir deneyim haline gelmesi ancak el yazmalarının yaygınlaşması ve daha sonraları (on beşinci yüzyılda) matbaanın icadı ile olmuştur. Bugün dahi *Keriat A-Tora* deneyiminin temel unsuru, metni basılı bir nüshadan takip etmekten çok, okuyan kişinin Sefer Tora'daki sözleri yüksek sesle duyurmasını dinlemektir. Tora'yı işitilen sözden ziyade görülen söz olarak düşündüğümüz takdirde onun en ince etkilerinden bazılarını dikkatimizden kaçırırız.

Ses ve görüntü arasında birçok fark vardır ve bunlardan biri de zamanla ilgilidir. Bir cümleyi tek bir bakışta görebiliriz, ama duyamayız. Dinlemek – görmekten daha çok olmak üzere – zamana yayılan bir süreçtir. Bir cümlenin ortasına geldiğimizde onun nasıl devam edeceğini tahmin edebiliriz, ancak sözcükleri fiilen duyana kadar emin olamayız. Örnek olarak; bir fıkranın, sözlü olarak anlatıldığında, yazılı metinden okunduğu zamana göre daha etkili olmasının sebebi budur. Bir fıkrada en önemli nokta sürpriz ögesidir. Esprinin en sondaki o vurucu sözlerini önceden tahmin edebiliyorsak o fıkra pek de iyi değil demektir. Dinlerken, sonucun ne olacağını merakla bekleriz. Okurken, doğrudan son cümleye atlayabiliriz.

Tora'dan bir örnek verelim. Yosef zindandayken Paro'nun baş sakisi ve baş fırıncısı birer rüya görür. Baş saki Yosef'e gördüklerini anlatır ve Yosef ona olumlu bir tabir sunar: "Üç gün içinde Paro senin başını kaldıracak ve seni konumuna iade edecek." Bu iyi haberlerle cesaretlenen fırıncı Yosef'e kendi rüyasını anlatır. Yosef'in bu rüyaya sunduğu tabir aynı sözlerle başlar: "Üç gün içinde Paro senin başını kaldıracak." Ama sonra ekler: "[bedeninin] üzerinden (*me'aleha*)! – ve seni bir ağaca asacak." Bu, kara mizahın zirvesidir. Bunun Yosef'in hikâyesinde olma sebebi şu anda bizim konumuz değil; ancak mesele şudur: Tora, yüksek sesle halka okunmak üzere yazılmıştır ve kullandığı edebi araçların bazıları tam da bu gerçeğe dayanır. Bu araçların başında ise, sıradaki sözcüğün, şu ana kadar duyduklarımıza dayanan beklentilerimizi alt üst edebilme olasılığı gelir. Bazı zamanlarda sonuç mizahi olur, bazılarında ise tam aksi. Ancak her iki durumda da bu araç bizi dik oturup dikkatimizi vermeye sevk eder.

Bunun en vurucu örneklerinden biri de bu haftaki *peraşa*da yer alır. Esav'ın hiddetinden kaçmakta olan Yaakov, Lavan'ın evine gelmiştir. Oraya vardığında Lavan'ın küçük kızı Rahel'le karşılaşır ve ona âşık olur. Lavan bir anlaşma önerir: "Benim için yedi yıl çalış, ben de sana onu eş olarak vereyim." Yaakov öyle yapar, ancak düğün gecesinde Lavan, Rahel'in yerine Lea'yı geçirir. Ertesi sabah Yaakov bu aldatmacayı keşfettiğinde itiraz eder. "Neden beni aldattın?" Lavan imalı bir şekilde cevap verir: "Bizim burada âdet küçüğü büyükten önce vermek değildir" (burada, kasıtlı veya kasıtsız bir şekilde, küçük olan Yaakov'un, büyük olan Esav'ın *berahas*ını almak üzere Yitshak'ı

aldatmasına yönelik bir ima vardır). Yine de Lavan, ikinci bir yedi yıllık çalışma karşılığında Yaakov'un Rahel'le de evlenmesine mutabık olur. Bunun için yedi yıl daha beklemesi gerekmeyecektir; ancak Lea'nın düğün kutlamaları tamamlanana kadar yedi gün beklemelidir (bu, günümüzde de devam ettirdiğimiz *şeva berahot* haftası geleneğinin ilk örneklerinden biri olarak görülebilir). Yedi gün geçer. Yaakov Rahel'le evlenir. Bunun ardından şunları okuruz:

> [Yaakov] Rahel'le de (*gam*) evlendi ve Rahel'i de (*gam*) sevdi…
>
> *Bereşit 29:30*

Bu noktadaki ima açıktır. Burada tekrar edilen *gam*, "[dahi anlamındaki] de" sözcüğü, bizi, iki kız kardeşin Yaakov'un gözünde eşit olduğu sonucuna götürmektedir. Aldatmaca hikâyesi, nihayetinde mutlu sonla bitmiştir – veya şu noktaya kadar duyduklarımıza dayanarak varacağımız varsayım budur. Yaakov her ikisini de sevmektedir. Bereşit'te üzerinde özellikle durulan bir tema olan kardeşler arası rekabet (Kayin ve Evel, Yitshak ve Yişmael, Yaakov ve Esav), görüldüğü kadarıyla olumlu bir çözüme ulaşmaktadır. İki kardeşi eşit olarak sevmek mümkündür. Ama işte, sıradaki sözcük bu beklentimizi alıp yere çarpmaktadır:

> … Lea'dan daha çok.
>
> *Bereşit 29:30*

Burada gramer kurallarına aykırı bir cümle yapısı vardır. "De" ve "daha çok" sözleri aynı cümlede bir arada kullanılmaya uygun değildir. Ya biri X'i sever ve Y'yi "de" sever, ya da X'i Y'den "daha çok" sever. Oysa burada "Rahel'i de sevdi Lea'dan daha çok" denmektedir. Bunun etkisi – bir Mozart senfonisinin tam ortasında duyulan ani bir uyumsuzluk gibi – kulak tırmalayıcı ve şok edici niteliktedir. Yaakov aslında iki kız kardeşi eşit olarak seviyor değildir. İkisini de seviyor olabilir; ama tutkusu, Rahel'e yöneliktir. Sıradaki pasuk, daha da keskin bir uyumsuzluk içermektedir:

> Tanrı, Lea'dan nefret edildiğini (*senua*) gördü.

Bu, sözlük anlamıyla anlaşılması mümkün olmayan bir ifadedir. Önceki pasuk daha yeni, Lea'dan nefret edildiğini değil, onun sevildiğini söylemiştir. Açıklama otoriteleri ve çevirmenler bu zorlukla boğuşmuşlardır. Ramban (ikinci açıklamasında) ve Radak, *senua* sözcüğünü "nefret edilen" olarak değil, "[nispeten] daha az sevilen" olarak okur. Her halükârda, metin semantik açıdan sıra dışı olsa da, psikolojik açıdan gayet berraktır. Lea, Yaakov'un kalbinin başka yerde olduğunu biliyordu. Seviliyor olabilirdi; ancak daha az sevgiyi bir reddedilme olarak görüyordu. "Tanrı gördü" sözleri, Tanrı'nın onun içindeki aşağılanma duygusunu hissettiği anlamına gelir. Lavan'ın aldatmacasının insani sonuçları olmuştu ve bunlar trajik sonuçlardı. Lea, babasının düzenbazlığı yoluyla evlendiği, ama sevgisini başka birine yönelten kocası için içten içe ağlıyordu.

Tora'nın Lea'dan ilk kez bahsederken kullandığı tarifin anlam ve önemini belki de ancak şimdi anlayabiliyoruz:

> Lavan'ın iki kızı vardı. Büyüğünün adı Lea'ydı ve küçüğünün adı Rahel'di. Lea'nın gözleri zayıftı (*rakot*), ama Rahel güzel biçimli ve güzel görünümlüydü.
>
> *Bereşit 29:16-17*

Rakot sözcüğü birçok anlama gelebilir: güzel (Targum, Raşbam), zayıf (İbn Ezra) veya hassas (Netsiv, parlak güneş ışığının gözlerini rahatsız etmesi nedeniyle Lea'nın sürülerle birlikte çıkamadığını ileri sürer). Bu anlam belirsizliği kasıtlıdır. Tora, karakterlerinin fiziksel tariflerini çok nadiren ve sınırlı bir şekilde verir ve bunu yaptığı zaman da mutlaka ileride anlatacaklarının arka planı olarak yapar (örneğin, Şemuel II 14'te Avşalom'un uzun saçından bahsedilir ve dört *perek* sonra bunun sebebini anlarız: bu saçlar bir ağaca takılır ve Avşalom'un ölümüne yol açar).

"Lea'nın gözleri *rakot*" ifadesinin anlamı (Raşi, Radak ve çeşitli *midraş* geleneklerinin açıkladığı şekilde) "Lea, kolaylıkla gözyaşı döken biriydi" şeklindedir. Lea duygusal açıdan incinmeye açık biriydi. Kocası, küçük kız kardeşine özel bir gönül bağıyla bağlıydı ve Lea buna katlanmasını sağlayabilecek dayanıklılığa hiç sahip değildi. Kırılgan, hassas, ince nüanslara duyarlı ve kolay incinen biriydi. Yaakov'un daha az sevdiği eşi olduğunu biliyordu ve bu ona acı veriyordu.

Bütün bunlar dikkate değer bir incelikle aktarılmaktadır. Tora, Lea'nın portresini birkaç usta dokunuşla çizmiştir ve bunların her birini, ancak çok dikkatli bir şekilde dinliyorsak duyabiliriz. Üstelik bu, sırf betimleme uğruna yapılmış da değildir. Bu portre daha ziyade, yakında açığa çıkacak olan dram için sahneyi hazırlamıştır – ve bir kez daha, bunun olası en kısa ve en incelikli şekilde yapıldığını görmekteyiz. Aslına bakılırsa, çok yakından dikkat etmediğimiz takdirde onu hiç fark etmeyebiliriz bile.

Bundan sonra gelen pasuklar, yüzeysel bakışla, dört çocuğun doğumu hakkında basit bir anlatımdan ibarettir. Ne var ki, yüzeyin altına indiğimizde, bunlar da Tora'nın diğer tüm pasukları kadar etkileyici ve anlamlıdır.

> Tanrı, Lea'nın sevilmediğini gördü ve onun rahmini açtı, ancak Rahel kısır kaldı. Lea hamile kalıp bir oğul doğurdu. Ona Reuven adını verdi. "*A-Şem* sıkıntılarımı gördü (*raa*). Şimdi kocam beni sevecektir" dedi. Tekrar hamile kalıp bir oğul doğurdu. "*A-Şem* sevilmediğimi duydu (*şama*) ve bana bu oğulu da bahşetti" dedi ve ona Şimon adını verdi. Tekrar hamile kalıp bir oğul doğurdu. "Ona üç oğul doğurduğuma göre kocam artık bana bağlanacaktır

(*lava*)" dedi. Bu yüzden ona Levi adını verdi. Yine hamile kalıp bir oğul doğurdu. "Bu kez *A-Şem*'e övgü sunacağım (*ode*)" dedi ve ona Yeuda adını verdi. Ardından doğurması [bir süreliğine] durdu.

Bereşit 29:31-35

Üstünkörü bir okumayla bu pasuklar, benzerlerine Bereşit'te sıkça rastladığımız bir soyağacından, bir doğumlar listesinden öte değildir. Fakat kulaklarımız Lea'nın sıkıntılı ruh haline bir kez ayarlandıktan sonra, daha iyi dinlemeye başlarız ve duyduklarımız yürek parçalayıcıdır.

Lea ilgi görmek için adeta yalvarmaktadır. İlk üç oğlunun her birinin isimleri, kocası Yaakov'a yönelik birer çığlık niteliğindedir – onu görmesi için, onu duyması için, ona bağlanması için, onu fark etmesi için, onu sevmesi için. Dikkate değer bir şekilde, bu çocukların üçüne isimlerini veren Yaakov değil, Lea'dır. (Bu konudaki istisna, "ona … adını verdi" ifadesinin eril yapıda olduğu Levi'dir. Metnin basit anlamını vurgulayan açıklama otoriteleri – Raşbam ve Radak – Levi'ye ismini verenin Yaakov olduğu görüşündedir. Açıklamaları daha derine inen Raşi ise, *Midraş* geleneğini temel alarak, ismi bir meleğin verdiğini söyler. Raşi'nin anlayışına göre, bu dört doğumdaki anahtar etken, Yaakov'un resme hiç dâhil olmamasıdır.)

Üzücü olan, bu çocukların doğumu sırasında Yaakov ve Lea arasında gördüğümüz ilgi eksikliğinin sonraki yıllara da taşınmış olmasıdır. Yaakov'un, Reuven, Şimon ve Levi ile olan ilişkisi tam bir çöküşe uğrayacaktır (Reuven'le olan ilişkisi, Bila'nın yatağıyla ilgili olayda; Şimon ve Levi ile olan ilişkisi de Şehem'deki olay sonrasında). Ölüm döşeğindeyken onlara *beraha* vermek yerine ağır sözler sarf edecektir. Ne var ki, Yisrael'in müstakbel manevi liderleri Levi'den (Moşe, Aaron, Miryam ve daha sonraları *Koen*ler ve *Levi*ler), kralları ise Yeuda'dan (David ve hanedanı) gelecektir.

Yaakov'un duymadığı yalnızca Lea'nın çığlıkları değildir. Yaakov, Rahel'in, ablası ardı ardına çocuklar doğururken şahsen hiç çocuk sahibi olamamaktan kaynaklanan sıkıntısına cevap vermekte de aynı şekilde başarısızdır:

> Rahel Yaakov'a hiç çocuk doğuramadığını görünce ablasını kıskandı. Yaakov'a "Bana çocuklar ver! Yoksa, bırak öleyim!" dedi. Yaakov Rahel'e sinirlendi ve "Senden çocuğu esirgeyen Tanrı'nın yerinde miyim ben?" dedi.
>
> *Bereşit 30:1-2*

Hahamlarımız, Yaakov'un buradaki sözleriyle Yosef'in Bereşit'in sonundaki sözleri arasında bir paralellik fark etmişlerdir. Orada kardeşleri, babaları öldüğü için Yosef'in şimdi intikam alacağından korkmaktadır. Ancak Yosef onları rahatlatarak "Korkmayın" der. "Tanrı'nın yerinde miyim ben?" Yosef, kendisi doğmadan önce babasının kullandığı sözlerin aynısını kullanmakta, ama bunu tam tersi bir etki için yapmaktadır: rahatlama sağlamak için. Bu tezadı azami etkiyle kullanan Hahamlarımız, Yaakov'un Rahel'e verdiği cevap hakkında şöyle demişlerdir:

> Kutsal ve Mübarek Tanrı [Yaakov'a şöyle] dedi: "Sıkıntı içindeki bir kadına bu şekilde mi cevap verilir? Hayatın üzerine [yemin ederim ki] bir gün [diğer] oğulların, [Rahel'in] oğlunun huzurunda duracak ve [Yosef] onlara 'Tanrı'nın yerinde miyim ben?' diye cevap verecek."

Lea ve Yaakov arasındaki bu yoğun ve bazen trajik dramda olup biten nedir? Yaakov diğer atalar gibi değildir. Avraam hakkında akla gelen ilk sözcük *hesed*, yani "şefkat ve iyilik", Yitshak hakkında akla gelen ilk sözcük *pahad*, yani "korku" iken, Yaakov'u tanımlayan temel özellik ise mücadeledir.

Yaakov, henüz ana rahmindeyken kardeşiyle mücadele eder. *Behor*luk hakkı ve babasının *berahas*ı için ağabeyiyle rekabet eder. Hayatının belirleyici sahnesi, gece vakti isimsiz bir rakiple yaptığı güreş maçıdır. İsimlerinin her ikisi de – Yaakov, "topuğu kavrayan" ve Yisrael, "Tanrı'yla ve insanla mücadele eden ve üstün gelen" – bir çatışma anlamını yansıtır.

Avraam ve Yitshak, "varoluş" biçimlerini temsil ederken, Yaakov "oluş", yani bir gelişim ve değişim sürecini temsil eder. Sahip olduğu her şeyi mücadele ederek elde etmiştir. Hiçbiri ona doğal olarak gelmemiştir. Yaakov, sebatın en üstün örneğidir. Meleğe "Beni mübarek kılana kadar seni bırakmayacağım" diyen adamdır. Avraam ve Yitshak'tan daha çok, yaşamla boğuşan ve mücadeleyi bırakmayı reddeden kişidir.

Tora onu *iş tam* diye tarif eder. Bu ifade bazen "basit bir adam" diye çevrilir; ancak daha iyi anlaşılma şekli (Rabi Samson Raphael Hirsch'e göre) "tek bir amaca odaklanmış, azimli bir adam"dır. Peygamber Miha onu hakikatle özdeşleştirmiştir – "Yaakov'a hakikati ver, şefkati Avraam'a." Yaakov'un hayatı, hakikat uğruna hedefe odaklı bir kararlılıkla savaşmak gerektiği gerçeğinin somutlaşmış halidir. Bunun mücadele ve deneyim acısı olmadan gelmesi pek nadirdir. Öyleyse Yaakov'un yaşamında söz konusu olan hakikat nedir?

Bu kategoriye girebilecek çok şey vardır; ancak aralarından biri, sevgi hakkındaki hakikattir. Yaakov'a ilişkin anlatımın en çarpıcı gerçeklerinden biri, "sevgi" sözcüğünün kullanılma sıklığıdır. Bu sözcük Avraam'ın hikâyesinde bir kez (Bereşit 22:2), Yitshak'ın yaşamında ise iki kez (Bereşit 24:67, Bereşit 25:28) karşımıza çıkar (Yitshak'ın belirli bir yemek türüne olan sevgisinden de üç kez bahsedilmektedir: Bereşit 27:4, Bereşit 27:9 ve Bereşit 27:14). Buna karşılık Yaakov'a dair anlatımda bu sözcük yedi kez geçer (Bereşit 29:18, Bereşit 29:20, Bereşit 29:30, Bereşit 32:20, Bereşit 37:3, Bereşit 37:4, Bereşit 44:20-22). Yaakov,

Bereşit'teki diğer herhangi bir karakterden daha çok seven biridir.

Fakat Yaakov, acı dolu deneyimler yoluyla, sevgi hakkındaki bir hakikati öğrenmek zorundadır. Sevginin yalnızca birleştirmekle kalmayıp, aynı zamanda böldüğü zamanlar vardır. Örneğin bu, Yaakov'un çocukluğunda, Yitshak Esav'ı ve Rivka Yaakov'u sevdiği zaman olmuştu. Aynısı iki kız kardeşle evlendiği zaman da olmuştu. Ve Rahel'in oğlu Yosef'i diğer oğullarından daha çok sevdiği zaman üçüncü bir kez daha olacaktı. Yaakov'un öğrendiği – ve bizim de onun hikâyesini okuyarak öğrendiğimiz – şey, sevginin yeterli olmadığıdır. Sevilmediğini hissedenlere de kulak vermemiz gerekir. Bu olmazsa, çatışma ve trajedi baş gösterecektir. Burada çok belirli bir kapasiteye ihtiyaç vardır: dinleme kabiliyetine ve – Yaakov'un durumunda, Lea'nın sözlere dökülmeyen gözyaşlarına ve oğullarına verdiği isimlerle dışa vurulan reddedilmişlik duygularına – kulak verme yeteneğine.

Sözlerime Tora'nın yüksek sesle duyurulacak ve buna kulak verilecek şekilde yazılmış bir metin olduğuna işaret ederek başlamıştım. Bu, göremediğimiz ve yalnızca duyabildiğimiz Tanrı'ya olan inancın en büyük ifadesidir. Hepsi göze hitap eden kültürler olan diğer tüm antik uygarlıkların aksine, Yahudilik kulağa odaklanan bir inançtır. Bu metafiziksel bir gerçek olmaktan daha ötedir. Aynı zamanda ahlaki de bir gerçektir. Yahudilikte en yüksek manevi yetenek, dinleme kabiliyetidir – yalnızca Tanrı'nın sesini değil, diğer insanların çığlığını da, fakirlerin, zayıfların, yalnızların, ihmal edilenlerin ve evet, bazen de sevilmeyenlerin veya daha az sevilenlerin iç çekişlerini de. *Şema Yisrael*, "Dinle, ey Yisrael" şeklindeki büyük emrin anlamlarından biri de budur. Ve hatırlayacağımız üzere, Yaakov'un diğer adı Yisrael'dir.

Yaakov yaşamı boyunca bununla boğuşmuştur. Mesele onun ahlaki bir eksikliği olması değildir. Aksine, tüm Atalar içinde en azimli olanı ve çocuklarının hepsi antlaşmanın birer parçası haline gelen tek Ata odur. Mesele bundan ziyade, her erdemin, kendine özgü bir tehlikeyi de beraberinde getirmesidir. Cesaretli insanlar birçok kez sıradan insanların korkularının farkında değildir. Keskin zekâya sahip olanlar, kendileri kadar zeki olmayan insanları çoğu zaman küçümser. Yaakov gibi, alışılmışın ötesinde bir sevme kapasitesine sahip olanlar da, aynı tutkuyla sevmedikleri kişilerin duygularına gereken değeri vermekte başarısız olma tehlikesine karşı mücadele etmelidir. Bunun panzehiri, dinleme kabiliyetidir. Yaakov'un, yaşamı süresince öğrendiği ve her şeyin üstünde, Yahudi halkının – dinlemesi emredilen ulusun – rol modeli olmasının sebebi budur.

Tora'daki en derin ve ince mesajlardan biri olan bu mesajın, anlamı metnin yüzeyinde yatmayan ve kendisini ancak, sözlerin altında neler yattığına – sözlere dökülmeyen çığlığa, üstü örtülü çağrıya, duyulmayan gözyaşlarına, dile getirilmeyen acıya – kulak veren kişilere açık eden bir dizi pasaj yoluyla iletilmesi ne kadar da güzeldir! Tanrı'yı dinlemeyi öğrenmek isteyenler, diğer insanları da, sevgimize ihtiyaç duyanların *kol demama daka*, yani "durgun, ince ses"ini de dinlemeyi öğrenmelidirler..

Şabat Sofrası İçin Tartışma Soruları

- Rabi Sacks, dinlemenin Yahudiliğin en yüce manevi yeteneği olduğunu öne sürmektedir. Birini, sadece sözlerini duymanın ötesinde, gerçekten dinlemek ne anlama gelir?
- Yaakov Rahel'in sıkıntılı haline sert sözlerle cevap vermekte, daha ileride Yosef babasının bu sözlerinin aynısını bu kez kardeşlerini rahatlatmak için söylemektedir. Bu tezat bize ne öğretir?
- Yaakov'un yaşamı yoluyla, sevilmediğini hissedenleri de fark etmediğimiz sürece sevginin tek başına yeterli olmadığını görüyoruz. Başkalarının ifade etmekte zorlandığı duyguları nasıl fark edebilir ve bunlara nasıl karşılık verebiliriz?

Covenant & Conversation

FAMILY EDITION

RABİ LORD JONATHAN SACKS'IN ÖĞRETİLERİNDEN ESİNLENİLMİŞTİR

Jonathan Sacks
THE RABBI SACKS LEGACY

Vayetse: Yüzde On

AHLAKİ KONULAR, HAZIRLAYAN: SHOSH HILL

Peraşadan

Yaakov, annesinin Haran'daki ailesine doğru yolculuğuna başlar. Yol üstünde dinlenmek için durur ve rüyasında üzerinde meleklerin çıkıp indiği bir merdiven görür. Tanrı, Yaakov'a görünür, daha önce Avraam ve Yitshak'a vermiş olduğu **beraha**ları ona da tekrarlar ve onu koruyacağına ve sonunda Kenaan'a geri getireceğine dair güvence verir. Buna cevap olarak Yaakov, Tanrı için bir ev inşa edeceğine ve Tanrı'nın kendisine sağlayacağı her şeyin onda birini geri vereceğine dair vaatte bulunur.

- Sizce melekler neden yalnızca tek bir yönde gitmek yerine yukarı-aşağı hareket ediyordu?
- Sizce her şeyin onda birini Tanrı'ya geri vermek ne demektir?
- Tüm aile hakkındaki berahalar önceden Avraam'a verilmiş olduğuna göre Tanrı bunları neden Yitshak ve Yaakov'a da tekrarlamıştır?

Daha yakın bir bakış

עַשֵּׂר אֲעַשְּׂרֶנּוּ לָךְ

"Onda birlik payı Senin için ayıracağım" (BEREŞİT 28:22)

RABBİ SACKS BİZE ŞÖYLE ÖĞRETİR:

"Bu söz (onda bir verme sözü) daha sonraları kişinin, gelirinin onda birini *tsedaka* olarak ayırması geleneğine dönüşmüştür… Tsedaka bir dua biçimidir. Tanrı'yı bilmek, adalet ve şefkatle hareket etmektir, O'nun diğer insanlardaki suretini tanımaktır ve ihtiyaç halinde olanların sessiz çığlığını duymaktır.'

RABİ SACKS, RABİ YEUDA BAR İLAY'IN MİŞNA'DAKİ ŞU SÖZLERİNİ AKTARIR:

"Dünyada on güçlü şey vardır:

- *Kaya güçlüdür, ama demir onu kırar.*
- *Demir güçlüdür, ama ateş onu eritir.*
- *Ateş güçlüdür, ama su onu söndürür.*
- *Su güçlüdür, ama bulutlar onu taşır.*
- *Bulutlar güçlüdür, ama rüzgâr onları sürükler.*
- *Rüzgâr güçlüdür, ama insan ona dayanır.*
- *İnsan güçlüdür, ama korku onu zayıflatır.*
- *Korku güçlüdür, ama şarap onu giderir.*
- *Şarap güçlüdür, ama uyku ona üstün gelir..*
- *Uyku güçlüdür, ama ölüm onun üzerinde durur. Ölümden daha güçlü ne vardır? Tsedaka eylemleri. Çünkü böyle yazılıdır: "Tsedaka ölümden kurtarır."'*

Kaynak: To Heal a Fractured World (Kırık Bir Dünyayı İyileştirmek), bölüm3

ahlaki konular:

HAYDİ TARTIŞALIM:

- Sizce Rabi Sacks neden tsedakanın bir dua biçimi olduğunu söylemektedir?
- Sizce "Tanrı'yı bilmek, Onu diğer insanlarda görmektir" ifadesi ne anlama geliyor?
- Rabi Yeuda bar İlay dünyadaki birçok güçlü şeyi listelemektedir. Sizce listeyi neden en güçlü şey olarak tsedaka eylemleri ile sonlandırmaktadır?

› Daha fazla Aile Sürümü kaynağını **www.rabbisacks.org/familyedition** adresinde bulabilirsiniz